

Oponentský posudek diplomové práce

Dva "dokonalé" zločiny

Analýza románů *Vrahova hygiena* a *Můj soukromý nepřítel* autorky Amélie Nothombové

Autorka diplomové práce : Stanislava Stojanová

Vedoucí práce : PhDr. Catherine-Ebert Zeminová, Ph.D.

Oponent: Dr. PhDr. Renáta Listíková, MCF

Česky psaná diplomová práce Stanislavy Stojanové přináší zajímavý pohled na tvorbu současné belgické spisovatelky Amélie Nothombové, jež se stala věhlasná jak svou tvorbou tak tím, že z jejího autorského pera vychází každým rokem nový román. Už jen pohled na jejich tituly přesvědčí o tom, že Nothombová přinesla do soudobé románové tvorby nové, ve francouzské literární tradici méně obvyklé prvky, a to bizarnost, ošklivost, zvrácenost a negaci morálních hodnot, tak se alespoň na první pohled tyto romány jeví. Autorka diplomové práce se zaměřila na dva z nich, jež uvádějí na scénu hrdelní zločin, vraždu blízkého člověka – mladé dívky a ženy. Zdálo by se, že jde o činy velmi různé a o vrahy, jež nemají mnoho společného. Jak však dokazuje analýza obou děl, jež je tématem diplomové práce, jedná se o obdobný psychologický profil zvráceného vraha, jež je za svůj, před zákonem dokonalý zločin, potrestán vlastní duševní trýzní, osamoceností a z vlastní vůle pěstovanou společenskou izolací. Jde o přesvědčivé charakteristiky obou hlavních postav, vyzdvíhnutí společných rysů jejich deviance a jejího symbolického rozměru. Zároveň s tím se autorce diplomové práce podařilo představit některé osobnostní až autobiografické rysy, jež spojují spisovatelku a její postavy i styl její tvorby. Zajímavé jsou rovněž pasáže o etymologii a symbolice vlastních jmen, jimiž jsou postavy Nothombové obdařeny a jež vždy nepřímo odkazují k charakteru postavy či přesněji k její skryté životní a tvůrčí motivaci (viz 2. kapitola ; ne zcela jasně je však vysvětlena spojitost mezi Dithyrambos – Dionýsos – dithyramb – dionýsovské slavnosti – iracionální vnitřní impuls, jež diplomátka přejímá z odborné literatury, s. 48-51.).

Struktura diplomové práce jakoby mapovala tvůrčí proces belgické spisovatelky a v každé z pěti kapitol je, podobně jako v románu *Vrahova hygiena*, odhalena povaha a životní postoj obou hlavních postav-vrahů, okolnosti a podoba jejich psychické deviance, pasivita jejich obětí snoubící se s dokonalou krásnou, již je, podle vrahovy zvrácené logiky, nutno uchovat na věky násilnou smrtí, odhalení samotného zločinu a jeho filozoficko-esteticko-mytologické povahy až po samotné "osvobození", tedy vyjevení vrahovy identity a konečnou katarzi.

Analýza zvolených literárních děl a motivů vedoucích k "dokonalému" zločinu tedy spočívá především v rovině psychoanalytické, okrajově i v rovině filozoficko-estetické. Otázka morální a společenská je omezena na její individuální rozměr týkající se postavy samotné. Také formálně-literární analýza zůstala poněkud zkrátka, například by bylo zajímavé podpořit diplomantčin výklad postav, opřený o názory odborných autorit (viz Bibliografie), studiem lexikálních a sémantických polí vyjadřujících sobeckou lásku, nenávisť, touhu vlastnit, násilí, smrt. Bylo by možné nalézt velkou podobnost mezi Tachovou motivací ke zločinu (s. 45) a Jean-Baptiste Grenouillem, hlavní postavou Suskindova románu *le Parfum* ; ostatně podobností by se našlo víc. Je snad mezi odkazy na mnohá literární díla, s nimiž Nothombová pracuje, uveden i tento, jež předchází dílu Nothombové a mohl ji tedy inspirovat ?

Diplomantka zpracovala mnoho odborné nejen literárněvědné literatury, dobře pracuje s poznámkovým aparátem a citacemi. Nicméně, a to považuji za závažný nedostatek, nikde neuvádí, zda pracuje s literárním originálem či s překladem, a především nikde neuvádí žádné jméno překladatele, ani v poznámkách ani v bibliografii. Přeložila snad všechny tituly citované v češtině, stejně jako všechny citace sama ? (např. citát na s. 17/18, překlad ne velmi zdařilý ; s. 24 jde o neobratný překlad francouzského filozofa René Alleau ? poněkud samoučelná parafráze jeho pojetí symbolu není zcela jasná.) Jak by autorka DP sama přeložila titul *Cosmétique de l'ennemi* ? Český překlad není z pohledu tématu práce vypovídající, tak jak to ostatně sama konstatuje v závěru práce, jež je bez tohoto překladu méně přesvědčivý. Ostatně podle Seznamu literatury diplomantka rozebírané romány v originále a ni nečetla a neuvádí ani další díla autorky, s nimiž by se seznámila, což považuji za závažný nedostatek.

V práci lze odhalit občasné chyby v interpunkci ; nadpis "Motivy" na s. 40 bych navrhla doplnit na Motivy jednání, zprvu totiž vzniká dojem, že podkapitola chce pojednat o motivech literárních ; s. 39 "krása prostředí se "projikuje" na já..." (projektuje?) ; prosím vysvětlit poznámku ⁹³ na s.60 – oprava údajné časové nesrovnalosti, na s. 8 je uveden časový horizont spisovatelské dráhy Prétextata Tache, který se zjevně neshoduje s opravenou chronologií ?

Jedná se o zdařilou diplomovou práci napsanou se zaujetím, jež ovšem místy nezapře rukopis vedoucí diplomové práce, zvláště výrazně potom ve francouzském resumé. Diplomovou práci Stanislavy Stojanové doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 18. ledna 2009